

CĂTĂLIN RĂDULESCU

POVESTIRI DIN ESTUL ÎNDEPĂRTAT

IV

SEMĂNĂTORUL
Editura online - mai 2009

Povestiri din Estul îndepărtat

Volumul IV

CUPRINS

Hohot de cristal (<i>microroman</i>)	Pag. 2 - 30
Judecarea Annei Karenina	Pag. 31 - 40
Fentarea regimului cu zile numărate	Pag.41 - 45

Hohot de cristal

-microroman-

Erau câteva zile bune de când marele poet Pericle Scăptatu nu se mai simțea singur și neînțeles printre literații aborigeni, iar asta de când din diligența ce venea de la Giurgiu adăstase chiar în Piața Mare din fața Hanului lui Manuc unul din reprezentanții literaților de la sud de Dunăre, angajat alături de confrății săi rămași în patria de origine la lupta de eliberare națională dusă cu armele specifice literaturii – pana, călimara, coala de scris precum și teascul de tipărit. De altfel, era primit de confratele său român în urma aranjamentelor făcute de Societatea Literară de dincolo de fluviu, care dorea să pună la adăpost în acest mod pe cel ce era socotit cel mai prestigios ziarist și scriitor național, așa încât măcar acesta să scape dacă represiunea instituită de autoritățile de ocupație ale Sublimei Porți în urma reprimării răscoalei dintre 1875-1876, ar fi luat proporțiile de dezastru ce ar fi putut duce la persecutarea sau chiar suprimarea reprezentanților culturii naționale a momentului.

După ce coborî treptele poștalionului, oaspetele începu să măture cu privirile sale luminoase și inteligente de jur-împrejur, în căutarea omului de legătură ce trebuia să îl aștepte. Statura și ținuta îi puneau parcă în evidență menirea, având aerul individului cultivat și inteligent ce prin discursuri bine întocmite putea cu ușurință să insufle maselor ideile sale, determinându-le printr-o simplă tiradă să facă ce li se cere.

- Bine ai poposit pe pământurile Cetății lui Bucur, dragul nostru Jiromer Tarcone! se apropie de dânsul un ins costeliv și înalt, în alcătuirea căruia parcă ascuțișurile și unghiurile părură a fi făcut

legea. – Sunt sigur că avantajul de a fi un excelent vorbitor al limbii române îți va face șederea la noi din capul locului plăcută, putând să vezi de la început cât de ospitaliere sunt plaiurile pe care ai sosit!

Și, fără alt preparativ, cuprinse afectuos în brațe pe interlocutor, ca li cum ar fi fost doi prieteni ce se cunoșteau de când lumea, ce se revedeau după o bună bucată de vreme.

Luă unul din cuferele voluminoase ale oaspetelui, pornind împreună spre una din multele trăsurile de pe cealaltă parte a pieței care răbdătoare își așteptau clienții.

Oaspetele nu contenea a privi în jur la această lume nouă și totuși parcă atât de asemănătoare celei din care venea, aflată la nici trei sute de verste. Mulțimea de oameni, de negustori, precupeți și cucoane în toaletele lor mai mult sau mai puțin elegante dădeau zonei un aer plin de însuflețire, de bazar oriental în care toată lumea este preocupată să vândă și să cumpere. Doi jandarmi ce își cumpăneau puștile pe umăr tocmai verificau autorizația de comerciant a unui marchitan.

- Da' uricul e în regulă, domnule ofițer, iote colo șa și semnătura domniei sale primaru' cât și a agăi! zise omul cu glas de mirare, holbându-se la cei doi ulani.

- Nu te înțelege, omule, că s-au schimbat daraverile? Tipul ăsta de zapis nu mai e în vigoare, trebe' să te duci să-l preschimbi, altfel peste zece zile nu mai ai dreptu' să vinzi aici!...

- Iar s-o schimbat? Parcă și mai an s-o întâmplat asta!...

- Iar!... zise jandarmul cu un început de zăduf. Asta-i treaba – ordin de la stăpânire, mai zise sticletele, restituindu-i în cele din urmă documentul.

- Dacă ziceți domniile voastre... așa o fi...

După ce s-au făcut comozi pe bancheta trăsurii poposită la începutul Podului Calicilor, amfitrionul fixă ușor vârful bastonului între omoplații vizitiului. Trăsura porni aproape instantaneu, ocolind Piața Mare pe laterala dreaptă. O vreme, gazda fu preocupată cu ghidarea birjarului prin atingerea succesivă a omoplaților, după cum dorea ca acesta să o ia – stânga sau dreapta – dar de așa manieră ca drumul parcurs până la începutul Uliței Moșilor să fie cât mai scurt.

Inspirând aerul călduț și plăcut înmiresmat al primăverii, gândurile celor doi ocupanți ai banchetei își urmară fiecare cursul lor: Pericle Scăpătatul își lăsă o vreme cugetul să-i zboare aiurea, gândindu-se însă la un moment dat că iată, în sfârșit, nu mai era singur – văzându-l deja pe vecinul de trăsură un viitor foarte interesant interlocutor; Jiromer Tarcone la rândul-i reflecta că după ultimii doi ani foarte grei și periculoși din existența sa a reușit să ajungă pe meleaguri nu prea îndepărtate de patrie, pe pământuri care la prima vedere semănau foarte mult cu aceasta, fiind în același timp în siguranță. De aici putea să-și continue mai departe lupta, mai gândi el umplându-și plămânii cu aerul curat, contemplând statuia pe care o vedea acum din fuga trăsurii tronând în fața bisericii impunătoare.

- Pe cine reprezintă? își întrebă tovarășul de drum.

- Pe domnitorul valah iubitor de cultură și frumos Constantin Brâncoveanu. La jumătatea celui de-al doilea deceniu al secolului trecut – mai precis în 1714 - a fost mazilit de Poartă, dus la Constantinople și întemnițat. Intr-o frumoasă zi de primăvară ca aceasta, i s-a cerut să treacă la credința mahomedană. Pentru că a refuzat apostazia, a fost executat prin decapitare nu înainte de a asista la execuția celor patru fii ai săi, care la rândul lor nu au vrut să părăsească Religia Creștină. Trupul Voievodului a fost aruncat în apele Bosforului, dar în taină a fost recuperat de slujitori devotați care înfruntând primejdiile de moarte, l-au readus pe plaiurile valahe. Acum odihnește aici...

Se lăsase o tăcere grea. Dinții lui Jiromer Tarcone se încleștaseră. Prin fața ochilor scriitorului-ziarist se perindau acum fragmente din drama popoarelor sud-dunărene care nemaisuportând împilarea și asuprirea Sublimei Porți se răsculasera, reușind la început cu pregătirea lor militară sumară și armamentul antedeluvian să opună rezistență și chiar să provoace pierderi surprinzătoare unei armate profesionale bine echipate și antrenate. Dar superioritatea numerică, disciplina și materialul militar al trupelor otomane își spusese în cele din urmă cuvântul: răscoala fusese înăbușită cu prețul unui fluviu de sânge; Jiromer Tarcone revedea și acum, la aproape un an

după ce totul se terminase oroarea execuțiilor sumare, a jafurilor, a violurilor – cortegiul de nenorociri inerente ce urmează înnăbușirii unei revolte, în general. Simți că-l podidesc lacrimile.

- Căinoși sunt osmanlâii, frățioare!... Foarte căinoși!...

Apoi tăcerea se reînstăpâni. Tulburarea de pe figurile celor doi bărbați contrasta acum puternic cu explozia de vitalitate pe care natura o dezlănțuise în jur.

Trăsura se angajase acum la începutul Uliței Moșilor. Pe oaspete îl captivă de la început pitorescul acesteia, îngrămădirea de căsuțe dar și case cu un cat-două care se înșiruiă de o parte și de alta, aproape fără pauze între ele. Mulțime de alte ulițe se deschideau de o parte și de alta când te așteptai mai puțin și, cu poziționarea lor mai totdeauna oblică, dădeau un parfum bizar de Ev-Mediu, amintind de unul din multele orășele medievale ce punctau Peninsula Italică, unde artera centrală ducea sinuos spre principala piață a urbei, alcătuiind cu celelalte artere mai mari sau mai mici o dispoziție radiară.

- Cât îmi plac casele astea cu pasaj la mijloc!lăsa oaspetele să-i scape un suspin, când trecură de primul astfel de imobil cu acest amănunt structural.

Gazda îi aruncă o privire repede agrementată de un surâs misterios, continuând să tacă filosofic.

De după primul colț apăru cea de-a treia biserică aflată în traseul lor. Un șuvoi de credincioși se scurgeau molcom prin pronaos, structurându-se în jurul preotului care își deschise ceaslovul pe masa fixată în fața sa. De-a dreapta sa, un diacon tânăr îl ajuta să găsească mai repede pasajul căutat, cumpănind cu o mână lumânarea groasă de ceremonie, în răstimpuri umezindu-și abundant degetele celeilate mâini.

Era Vinerea Neagră. Credincioșii se pregăteau să înconjoare biserica.

Începuse să se amurgească, în ultimile triluri ale păsărilor ce se pregăteau de somn. Flăcărurile plăpânde ale lumânărilor aruncau reflexe arămii pe obrajii celor ce alcătuiă Prohodul.

Înclinați mai degrabă spre impulsurile cu care științele pozitive îmboldeau veacul, nici Pericle Scăptatu nici oaspetele său sud-dunărean nu erau grozav de credincioși. Totuși, amândoi conveneau în sinea lor că păstrarea tradițiilor și conservarea ethosului colectiv erau absolut necesare, asta cel puțin până când timpurile viitoare aveau să umple cu altceva spațiul ocupat de credințele de acum, singurul liant existent deocamdată ce-i unea pe oameni în idealurile ce arătau drumul spre libertate, mai multă echitate și progres.

Trăsura poposi pe dreapta. Vizitiul își scosese jobenul prăfuit și-și făcu evlavios Semnul Crucii. Cei doi îl imitară, mai mult sau mai puțin formal.

Cortegiul se pusese agale în mișcare pentru a îndeplini ritualul înconjorului biserica, îngânând glasul plin de jale al preotului care invoca tânguitor Numele Celui Răstignit.

Când ultimii participanți la procesiune se puseră în mișcare, privirea lui Jiromer Tarcone căzu pe un grupuscul neremarcă până atunci. Mica ceată era formată din vreo duzină de fetișcane, care aveau ca nucleu o fată înveșmântată cu totul în alb, contrastând până la stridență stânjenitoare cu hainele cernite ale celorlalți participanți la ceremonie. Inima lui Jiromer Tarcone tresări:

- Ce frumoasă e! se propagă gândul cu glas tare, neputându-și a-și desprinde privirea de pe albeața rochiei, ce cu alura ciudată de veșmânt nupțial sublinia formele virginală ale nubilei, punând în evidență și trăsăturile pure ale feței.

Fata îi remarcă privirea de abia atunci, și scăpă ca din întâmplare un tril cristalin.

- Doamne, ce frumoasă e! Atât de pură!...

Mijindu-și ochii, Pericle Scăptatu își aruncă privirea în altă parte. Fu tentat o clipă să-și aprindă o țigară, dar pentru moment se abținu.

- Acelea să fie oare surorile ei? întrebă cu glas sugrumat oaspetele, neputînd să-și rețină un ușor tremur al vocii.

De data asta poetul-amfitrion nu se mai putu abține, aprinzându-și o țigară. Preț de câteva secunde savură preocupat

aroma înecăcioasă a otrăvii, axhibând în cele din urmă fumul siniliu pe gură și pe nas.

- Da, s-ar putea spune și așa... răspunse el cam într-o doară.

De pe latura cealaltă a bisericii, procesiunea își făcu domol apariția, pigmentată de flăcările zecilor de lumânări. Cu figură împietrită, preotul continua să-și cânte psalmii caracteristici acelei zile de Danie. Mulțimea se despică în două făcând loc celor ce purtau prapurii, icoanele dar și masa pe sub care în curând aveau să treacă, imitând astfel simbolic o secțiune a drumului Celui Urcat pe Golgota. Fetișcanele aparent imberbe continuau pe jumătate să se distreze îngânând preotul și cortegiul care nu le dădea nici o atenție. În cele din urmă, în fața bisericii se făcu pustiu. Pronaosul se golise și el, cei ce doriseră să continue reușind în cele din urmă să intre până la ultimul. Alții, mai puțini la număr – porniră spre case – luminând parcă cu flăcările plâpânde pe care le apărau cu mâna drumul Celui care cu aproape două mii de ani în urmă Se jertfise și pentru ei.

Doar grupul cu aer adolescentin rămăsese în fața locașului. Râdeau și se îmbrânceau în joacă, de parcă până în acel moment asistaseră la un episod monden cât se poate de amuzant. În răstimpuri râsetele zglobii erau acoperite de trilul cristalin ce săgeta iarăși și iarăși inima prozatorului-gazetar.

Fata remarcă pentru a doua oară privirile pline de interes ale bărbatului impunător, cu barbă impozantă. Ca din întâmplare fetișcana ieși din cercul al cărui centru fusese până atunci, luând o privire ușor melancolică.

- Cum vă cheamă, domnișoară?

Fata îl privi brusc cu un aer inedit, ca și cum atunci și-ar fi remarcat interlocutorul pentru prima oară.

- Mussette... Mussette Scarpatățeanu... domnule...

- Ce nume frumos... îi întinse mâna bărbatul, prezentându-se la rându-i. – Acelea sunt surorile tale?

Mina fetei se schimbă brusc, dispărându-i după chip și puțină gravitate pe care o avusese până atunci afișată. Se întoarse către celelalte izbucnind la unison într-un năvalnic hohot de râs.

În acel moment apăru de după cotitura uliței o damă grasă și cam trecută, îmbrăcată cât se poate de fistichiu. Se apropie de grup cu mersul ei de rață care tocmai și-a terminat scaldă, punându-și în valoare glasul-i ragusit.

- Hai, fetelor! Gata! Circul s-a terminat! Înapoi la treabă! În seara asta din ăst loc nu o să recoltați nimic, mai spornic v-ar fi rodul dacă ați merge în pustie!... Hai, hai!... își termină îndemnul agitând simbolic nuielușa subțire ce o ținea în mână precum pe un sceptru.

Pericle Scăptatu își termină grăbit țigara. Se înserase de-a binelea.

- S-a făcut întuneric. Hai să ne grăbim spre sălașul ce te așteaptă pregătit, încheie poetul reinstalându-se pe banchetă.

Preț de câteva minute diligența parcursă drumul la trap. Apoi telegarii cabrară brusc.

- Am ajuns, anunță gazda coborând energic din vehicul.

Puse în palma surugiului câteva monede pe care acesta le băgă în propria-i pungă numai după ce încercă una între dinți, spre a se convinge că sunt autentice. Apoi cu un smucet al hățurilor porni brusc.

- Vezi, casa dumitale are două ganguri, își înștiință oaspetele cu un început de șăgălnicie. – Pe aici, îl îndemna intrând primul pe unul dintre coridoare.

Înaintară prin scurtul pasaj cu desăvârșire întunecat. Proprietara casei uitase să aprindă cele două felinare ce dădeau de obicei o lumină anemică prin sticlele îngălbenite. Poate chiar nici nu era acasă, fiind posibil să nu fii ajuns încă de la biserică.

Urcară o scară spiralată cu aer vetust care îi duse la singurul cat al imobilului. Pericle Scăptatu bătă la ușă, după ce mai întâi scăpără încă un chibrit.

Încercă într-o doară clanța. Încuietoea nu era pusă. – Să fi uitat bătrâna să zăvorască locuința înainte de a pleca la Slujbă?... - Nu prea era în obiceiul ei...

Ușa se deschise cu un scârțâit de balamale neunse de cine știe când. Se aflau acum într-un vestibul îngust și înalt, plin cu mirosul de

curat și scânduri de curând ceruite, mireasmă ce contrasta net cu izul exhalat de scară.

- Tan' Silica! Am venit cu oaspetele! Ești acasă, bre?

O luară pe coridorul cufundat în semibeznă, căci de undeva venea lumina împrăștiată parcă de fitilul unei candelă. Poetul intră în una din încăperile din dreapta sa, unde flacăra tremurândă a unei lumânări se plimba prin cameră.

- Cin' e? Ha?... își ridică batrâna ochii spre cel ce tocmai intrase.

- Eu sunt, bre, tan' Silica! Am venit cu oaspetele!... O să stea la matale!... Nu mai știi?...

- Ha?... A, da, cu oaspetele, cu oaspetele - da, da, ce m-ați speriat că nu vă auzii - bată-vă norocu' să vă bată!...își mai îndreptă ea ghebul. - Ptiu, ptiu - pârdaľnică bătrânețe - oh, oh, oh!...

În cameră, cu un zâmbet afabil intră și viitorul chiriaș. Întreaga casă continua să fie luminată doar de lumânarea cu care bătrâna sosită de puțin timp de la liturghie începu să se preumbe cu pași târșaiți, aprinzând cu gesturi molcome una după alta celelalte lumânări și lămpi.

- Aha, aha - deci ați venit în cele din urmă, așadar?... Vă așteptam, vă așteptam!... ținu să-i asigure inutil bătrâna.

Casa, compusă dintr-un coridor lung camere de o parte și de alta era acum bine luminate de flăcările corpurilor de iluminat. Se observa în acel moment atât decrepitudinea avansată a femeii gârbovite și zbârcite, dar și chipurile celor doi bărbați ce o priveau cu câte un început de surâs.

- Dumnealui e oaspele?întrebă femeia cu glasul ei scârțâit. Vai, ce om falnic... O să fie în sfârșit și un bărbat în casa asta, la douăzeci de ani după ce s-a prăpădit al meu. Vai, vai!...

Și tot plimbându-se cu pașii ei târșaiți prin încăpere, bătrâna contemporană parcă cu facerea lumii, îndrepta câte un colț al ștergarului de pe masă, ori îndepărta vreo imaginată scamă de praf de pe bufet.

Pericle Scăptatu nu zise nimic, așteptând să vadă cum vor relaționa cei doi – oaspete și proprietar de casă. Și nu avu mult de așteptat.

- La mine o să te simți foarte bine, domnu' Jiromer – foarte bine! ... Eu nu am a te deranja cu nimic – ai să vezi!... De stat o să stai aci, da' cu mâncarea oi vedea dumneata cum te descurci, că-s destule hanuri și birturi în târgu' ăsta! Dacă oi vrea să-ți faci și ceva singur acasă io n-o să-ți fiu stavilă, poți să intri în cuhnia mea, sara după culcatul găinilor. – Io n-o să-ți stau zăgaz, n-o să-ți stau, de - își încheie batrâna vorba cu ușurarea cu care ar fi terminat un discurs istovitor.- A, să nu uit – chiria întotdeauna în cinșpe' ale lunii – nimeni nu te grăbește nici o zi mai devreme, dar să nu fie nici vreo zi mai târziu...

Cu aplecări domoale de cap, viitorul locatar încuviințase zâmbind toate spusele bătrânei. Aceasta îl mai privi câteva clipe parcă nehotărât, în cele din urmă apropiindu-se cu pași nesiguri de dânsul:

- Uf, uf, ce bărbat semeț... mânca-l-ar mama de păpușel... am să-l îndrăgesc curând ca pe băiatul mieu... uf, uf... - Și, urcându-se pe vârfuri, bătrâna îl ciupi ușor de obraz cu mâna ei atotremurătoare, beneficiind și de benevolența celui ciupit care se aplecase ușor spre dânsa.

Se întoarse luând-o spre camera de culcare, mormăind tot drumul într-o limbă numai de dânsa înțeleasă.

Cei doi bărbați se îndreptară la rându-le spre ieșirea din locuință.

- Ei, cum îți place? întrebă poetul-amfitrion când ajunseră pe scară. – Îți convine unde te-am instalat?

La rându-i, scriitorul exilat îi puse binefăcătorului său o mână pe umăr.

- E foarte bine. Dar parcă mi-ar fi plăcut, scumpe amice, să am locuința mai aproape de centru. Aici, parcă ar fi spre periferie...

- Aici, periferie?! Vai, cât te înșeli dragul meu prieten!... periferia este hăt, departe, la cel puțin șapte verste de unde suntem acum. Nici pomeneală, și ca să îți dovedesc spusele mele, te invit

pentru una din zilele următoare la o plimbare până dincolo de Podul Colentinii, acolo unde este într-adevăr periferia.

Cei doi bărbați își dădură acolada, luându-și cât se poate de afabil noapte bună.

O vreme, Jiromer Tarcone stăruie pe odihna scării, mult după ce pașii prietenului se pieduseră dincolo de gang pentru a se vărsa în stradă. La un moment dat, pe zidul exterior al scării păru a se profila o pată albă, o nălucă ce părea un amestec de profil de fantomă amintind vag de o rochie foarte decoltată a unei mirese durdulii. - „Mussette!” – îi țâșni din cugetul înfiebat. Și, cu curajul omului trăitor într-un veac al științelor pozitive în care stafiile nu mai aveau ce să caute, se apropie cu cutezanță dar cu inima bătându-i să-i spargă pieptul de nălucirea ce se risipi cu o secundă înainte ca el s-o poată atinge. Rămase preț de câteva nesfârșite clipe cu privirea în întuneric. Apoi urcă scara și intră în casă, în timp ce parcă de undeva departe, de foarte departe, râsetul cristalin îi sfâșâie ca un instinct atavic sufletul.

*

Instalarea definitivă în noul sălaș a literatului exilat se termină rapid, la nici două zile după sosirea în București. Aproape imediat, a început să-i sosească și corespondența de la amicii săi rămași în țară, aceștia știind încă înainte ca el să fi ajuns la destinație unde avea să domicilieze. Se puse deci febril pe lucru întocmind alte scrisori la rândul-i, diverse cereri și petiții către autoritățile statului gazdă – dar și articole redactate în limba maternă, pe care la transcria imediat în limba română, cât și în alte graiuri limbi europene – astfel că aveau să afle despre justa luptă a oprimatului său popor o cât mai largă parte a opiniei publice din Europa și, de ce nu, chiar și de pe alte continente.

Dar pe fundalul rândurilor migălos așternute pe hârtie, se profila într-un târziu imaginea fantomatică a fetei în alb, înfățișare secundată în răstimpuri de trilu-i cristalin. Atunci lăsa tocul pe coala

de hârtie parcimonios albăstrită de grafia îngrijită. Privea pe ferestra larg deschisă la primăvara de acum înaintată, cu al ei puf și miresme îmbătotoare, cu salcia de peste drum ai cărei muguri ajunși la maturitate zămisliseră în sfârșit frunzele la început timid irupte. După lungi minute de contemplare, salcia lua încet-încet chipul fetei cu multe surori, acum având o înfățișare ce râde la el cu chipu-i îmbătător de frumos, acum părând tristă și vărsând lacrimi din ochii precum azurul cerului, cu cosițele tremurânde în vântul primăvăritic. Atunci scriitorul se ridica de la masa de lucru.

Ieșea în aerul îmbălsămat de afară, ca pentru o plimbare prin amurgul care de acum venea mai târziu. Privea ca un tânăr îndrăgostit țăriile văzduhului, cum încep să se decoloreze într-un decor minunat pastelat, până când făcea loc primelor nestemate bătute în prapurul cerului. De după olandele caselor, luna își arăta cornul gălbejit. Atunci ajungea totdeauna în fața casei EI, cu inima bătând să-i spargă pieptul, ignorând parcă cele patru decenii și jumătate de viață ale bărbatului aflat de acum în floarea vârstei.

Ferestrele casei erau mai totdeauna puternic luminate, pe toată întinderea precum o garnitură de tren a imobilului ce mărginea o curte nu prea largă dar lungă. Iar inima scriitorului era în răstimpuri străpunsă ca de un pumnal de acel râset cristalin, obsedant și dureros de melodios, exhibat parcă din mai multe piepturi o dată. În răstimpuri, zărea la geamuri chipul câte uneia din numeroasele locatari; în câteva rânduri i se păru că zărește chiar chipul EI. – Nu era sigur, poate doar se amăgea de faptul că i-a văzut chipul printre chipurile numeroaselor surori. Într-un târziu pleca mulțumit și cu inima bătându-i tot tare, privind în trecut la personajele elegante care intrau pe poarta casei, probabil diverse rubedenii, al căror număr mare se explica prin prodigiousul număr de membri ai familiei.

Reajuns acasă, publicistul aprindea lampa de pe masa sa de lucru. Contempla un timp coala de hârtie cu tocul exact în aceeași poziție în care îl lăsase cu un ceas și jumătate înainte. Apoi purcedea din nou la lucru, încheind în mod strălucit articolul înflăcărat menit a servi încă o dată cauza căreia își dedicase viața. După ce se băga în

așternut, adormea doar foarte târziu, având pe fundalul întunecat al plafonului viziunea siluetei ireal de dalbe întovărășită din timp în timp de trilul cel limpede...

*

- Scumpe prietene, te invit astăzi într-o preumblare pe Ulița Moșilor și chiar dincolo de aceasta care să te convingă cum că ceea ce ți-am spus în ziua sosirii duminicale este într-un totul adevărat: nu locuiești la periferie – chiar dacă sălașul nu-ți este foarte aproape de Curtea Domnească, cum poate ți-ai fi dorit – ci chiar destul de departe de marginile orașului. - Să mergem, trăsura ne așteaptă.

Așa stând lucrurile, Jiromer Tarcone abia găsi timpul a-și arunca pe umeri pelerina și jobenul. Era o minunată zi de primăvară ajunsă la jumătate, așa că fără nici o ezitare își luă bastonul, fără a arunca măcar o privire umbrelei.

Un timp, trăsura tocmită în scop de agrement urmă cursul sinuos al Uliței. La a doua șerpuire a drumului, apărură brusc o nouă biserică, moment în care inima lui Jiromer Tarcone tresăltă pe neașteptate: era ea, Mussette, fata cu multe surori și răs obsedant, cu a ei costumație neverosimil de imaculată, amintind bizar de veșmântul de mireasă, contrastând până la stridență cu peretele cu culoare mohorâtă al locașului de cult. Fata le zâmbi șagalnic, făcând parcă abstracție de salutul onctuos al lui Pericle Scăptatu, lăsând să-i exhibe trilul obsedant. Jiromer Tarcone rămăsese țeapăn pe bucata lui de banchetă.

Drumul își urmă pentru o vreme cursul său șerpuitor și monoton. Predominau casele fără cat, mai prizărite ori mai arătoase, după cum era starea celor care locuiau într-însele. Mai toate însă aveau în comun grădinile pline de verdeață cu culoare proaspătă, pe alocuri zărindu-se pâlcuri de viță-de-vie. Pe prispă sau în fața bancurilor prinse de gard stătea câte o bătrână sau bătrân ce priveau atenți fiecare brișcă ori trecător ce treceau pe drum.

La un moment dat, în fața lor a apărură o mare răspântie.

- Ei, scumpe amice, aceasta este este Poteca Lungă pe care dacă o urmezi, ai să constați că taie târgul în două de la Miazăzi la Miazănoapte. Noi însă vom urma cursul înainte, purcedând pe Podul Colentinii. În curând vom vedea și locul unde se ține oborul de vite, aicea venind cu animale de tot soiul țărani din așezările imediat aflate în jurul Bucureștilor cum ar fi Pantelimon și Fundeni, dar și de mai departe.

De o parte și de alta a drumului priveliștea se schimbase semnificativ. Casele păreau mai arătoase, negustorești, având în față mulțime de comercianți ce vindeau de la te miri ce nimicuri, până la mărfuri mai scumpe trebuitoare în gospodărie cât și haine ori porțelanuri fine, aduse de la mare depărtare. Pe alocuri se desfășurau tocmeli aprige între negustori și clienți, cei dintâi protestând înfocat la orice învoială cu privire la lăsarea prețului, pentru ca în cele din urmă să mai scoată un sfert din valoarea produsului, totul încheindu-se cu o viguroasă strângere de mână, clientul plecând spre casă cu sufletul mulțumit că-l mai înduplecase pe cerber să mai lase din apriga sa sete pentru gologani, marchitanul jubilând în sinea sa întrucât ca de obicei, reușise să-și vândă marfa la prețul real dinainte fixat.

La un moment dat panorama uliței fu întreruptă de întinderea unei clădiri flancată de niște impozante porți verzi. Acolo se afla un uriaș depozit de unde un furnicar de hamali intrau și ieșeau într-un nestăvilit *du-te vino*. Opintindu-se din greu, lucrătorii încărcau continuu în căruțele aliniate în fața porții saci grei de pânză cu gura zdravăn ferecată. Când sacul unui muncitor se sfâșiaie în momentul când acesta cu o ultimă opinteală se strădui să-l arunce în vehicul, se văzu că ceea ce cărau acei oameni era făină.

Telegarii își continuau trapul lor nestăvilit, lăsând de o parte și de alta aceleași imagini de evervescentă activitate comercială. Deodată, la o nouă răspântie, se deschise peisajul unui iarmaroc în toată puterea cuvântului. Era asemănător celui din fața Hanului lui Manuc, doar că avea un aer mai prăfuit și vast. Activitatea pe o întindere uriașă de teren era febrilă, zeci de precupețe, florari, măcelari, mai mici sau mai mari negustori făcând o larmă teribilă cu

chemările, sudălmile și îndemnurile lor. Undeva, în extremitatea stângă a bâlciului se afla oborul de vite, flancat de un amplu nor de praf.

Peisajul se schimbă iar pe măsură ce trasura își continua drumul. Zarva și colbul rămăseseră acum mult în urmă, peisajul redevenind liniștit și curat, cu case flancate de copaci și viță-de-vie.

La un moment dat, casele începură să se rărească. Totodată, vegetația începea să fie din ce în ce mai deasă, anunțându-se a fi parcă liziera unei păduri. Ajunseseră în fața unui pod de lemn, poetul cerând vizitiului să oprească.

- Acesta este râul Colentinii. Și în zare, se vede Mănăstirea Plumbuitei. – Privește, ce perspectivă frumoasă!...

Într-adevăr, imaginea era superbă. Pe suportul cerului de un albastru cald, se profila pe acel deal silueta zveltă a bisericii mănăstirii, cu a ei turlă robustă. Contraforții masivi ce o suțineau, dădeau locașului, un aer de eternitate demnă.

După ce admirară îndelung imaginea, bidiviii porniră din nou nerăbdători la trap. Sub copitele lor săreau din loc în loc scânteii, acolo unde potcoavele loveau bulonii metalici cu care erau prinse scândurile. Cursul râului mult îngustat în acea porțiune îi dădeau un aspect vijelios, apele lui înspumate lovind cu frenezie picioarele podului, dându-i oaspetelui impresia că acuș-acuș vor fi înghițiți cu tot cu butcă și sireapi.

- Te-ai speriat? He, he, he!... N-ai de ce-ți face grijă, e temeinic clădit podețul, zise binevoitor amfitrionul indicându-i în urmă bulumacii groși pe care se sprijinea edificiul, sprijiniți la rându-le de mulțime de grinzi metalice.

Acum ajunseseră în fața unei ample răspântii de drumuri. Acolo vegetația era foarte deasă, coroanele copacilor umbrind pe alocuri calea. La doar câțiva zeci de metri în laterala stângă începea pădurea.

- E, de abia aicea se află capătul Bucureștilor. Ia uite ce priveliște și ce aer curat!...

Coborâra din trăsura spre a admira mai îndeaproape imaginea sălbatică și a respira în voie aerul tare. Surugiul rămase pe capra, aprinzându-și tacticos narghileaua.

Dinspre pădure se văzu mișcare. Peste câteva momente un tip hirsut, chelios și cărunț ieși intempestiv dintre lăstărișuri.

- Mă, hăi, ăi de acolo, stați pă loc de vi-i dragă viața!...

Ținea în mână un pistol cu cocoș, cremene și câlți din acelea din care nu se mai foloseau de aproape jumătate de veac. În răstimpuri spărgea câte o sămânță de floarea-soarelui între dinți scuipându-i energic coaja, spre a fi mai impresionant.

- Aide iute, dați pungili dă la chimir, că vorba lungă îi sărăcia omului! Iar domnu' înalt și slab – îl indică pe Pericle Scăptatu – să facă 'ncoa și pelerina 'ceea frumoasă.

În fața oamenilor ce rămăseseră impasibili, se enervă:

- Mă, bag dă samă că voi nu știți cine-s eu! Eu îs urmaș de haiduc, mă, d-ăia de d-ai lu' Manea, Pinte și Iancu Jianu!... Mă!...

Și apăsă precipitat pe trăgaciul armei a cărei pulbere în cele din urmă nu luă foc. Între timp, dintre lăstărișuri ieși la vedere un al doilea ins la fel de peticit și răpănos. Ținea în mână o sabie ușor curbată, dar cu luciul și ascuțișul cam obosite.

Pericle Scăptatu băgă mâna sub pelerină, scoțând tacticos un mic pistol de salon frumos nichelat. Luă linia de ochire undeva de asupra capului celui dintâi, apoi apăsă de două ori pe trăgaci.

O creangă destul de măricică acoperi câteva clipe pe cei doi „haiduci”.

- Văleu, Gheorghe!...

- S-o tulim, Ioane!... Aștia e panduri d-ăia de la zapcie...

Și dispărură ca niște năluci în pădure.

De sub cealaltă parte a pelerinei, Pericle Scăptatu scoase o butelcuță cu rachiu. Trase o dușcă, după care întinse proviantul și însoțitorilor. Apoi suspină elegiac:

- Eh... În lumea asta de contrafaceri păcătoase, până și lotriile de codru nu mai sunt ce erau odată!...

*

Când reajunseră în prejma iarmarocului celui mare, observară o agitație neobișnuită, parcă și de alt gen decât cel negustoresc. Mulțime de vânzători de ziare se agitau în dreapta și stânga, nemaianunțând obișnuitele titluri insipide din gazetele ale căror ediții căutau să le vândă în cât mai mare măsură. Strigătele lor guturale și scurte erau aproape inutile, de astă dată cumpărătorii îmbulzindu-se în jurul lor în cercuri care se destrămau cu repeziciune spre a se forma la loc. Cititorii aproape că le smulgeau jurnalele din mână, începând instantaneu să citească surescitați ceea ce era așternut cu litere de-o șchioapă chiar pe prima pagină.

- Spune-mi, bre, și mie ce scrie 'colo-șa la gazetă!... Ce citești numa' pentru mata?lăsă un precupeț legătura de ceapă pe lădiță, băgându-se în negustorul de castraveți.

- Zice că azi pe la prânzișor Parlamentu' a proclamat **Idepedența!**buchisi celălalt în cele din urmă ce avea de buchisit. - Uite ici, discursurile lu' domnii Brătianu și Kogălniceanu!... Carevasăzică de azi încolo ce suntem noi? Nu mai suntem doar rigat, suntem, vezi matale – rigat **idependent!**...

- Cum vine asta?... rămase celălalt cu gura căscată.

- Eh, da' de unde vrei să știu eu, du-te-n Dealu' Patriarhiei de-i întrebă pe dânșii!... Vorba e că o să avem rezbel cu turcu'!...

Celălalt rămase mai departe încurcat, văzându-se clar că înțelege la fel de bine cum devenea chestia.

- Și nu ne puteam lipsi de **Idepedența** asta dacă e să se lase cu rezbel?... Că eu am doi feciori!...

- Vezi bine că nu... acu' oricum e prea târziu: muscalii îs pe cale să treacă Dunărea...

- Ei, dacă-i așa, atunci o fi musai... Să mă duc să-mi iau și eu o gazetă d-asta, de zici că așa **stă** lucrurile...

- Păi parcă nu știi buchiile. Cum ai să cetești?

Celălalt rămase descumpănit, băgându-și încet băncuță înapoi în pungă. Nu-și putu totuși abține o ultimă îndoială:

- Da' ce cată muscalii la Dunăre? Nu cumva cu ei o s-avem pân' la urmă rezbelu' ?...

Efervescența populației creștea pe măsură ce se apropiau de centru. Surescitați, oamenii își arătau unul altuia prima pagină a diverselor gazete.

Merseră până în fața Pieței de Flori, aflată în fața Hanului lui Manuc. Aici agitația era la paroxism, un tablou panoramic aproape contrariant animând-o pe un plan vast. La baza Dealului Patriarhiei se încinsese o horă; alți cetățeni continuau să vorbească cu aprindere, într-un cerc de discuție unul chiar scuipându-l cu zăduf pe un altul; vânzările de flori erau neobișnuit de mari, grupuri de oameni îndreptându-se mai apoi cu buchetele proaspete spre Deal; într-un colț o precupeță hohotea zgomotos cu obrazii în palme:

- Haoleu, m-am chinuit atâta ca să-l fac mare, iar acuma mi-l ia să mi-l prăpădească la zaveră!...

În fața tabloului animat, Pericle Scăptatu intră la rându-i în clocot. Cu gest energic, mână birjarul grăbindu-l continuu și, după ce își lăsa oaspetele acasă, ajunse la propriu-i domiciliu unde se închise imediat în odaia de lucru.

Nu mănca și nu dormi în acea noapte. Din când în când bea doar câte un pahar de apă din carafa mare aflată pe scriin. Dar scrises surescitat toată vremea, în răstimpuri mototolind nervos câte o coală pe care o aunca pe jos. Apoi râcâitul energic al peniței se făcea iar auzit, întrerupt fiind doar câteodată de mototolirea altei coli, urmată de scurta plimbare a autorului prin odaie, ce brusc parcă devenise celulă de temniță.

Când zorii începuseră să decoloreze geamurile ferestrelor, totul era gata. Atunci se duse la cuhnie și-și prepară o cafea tare. Mulțumit, își savură trabucul bând câte o înghițitură din lichidul amar ca fierea. După care se primeni și se îmbracă precum de sărbătoare. Ceasurile erau de acum zece dimineața. Își puse colile ordonat în mapă și ieși.

În redacția ziarului **Timpul** era aproape pustiu. Mesele erau neocupate, tocurile stăteau cumiți în călimări, la capătul teancurilor de hârtie impecabil aranjate. Doar biroul aflat în fața cabinetului directorial era ocupat de un redactor tânăr, a cărui frunte înaltă era aplecată de asupra hârtiei pe care scria preocupat.

- Bună dimineața, domnule Mihail! Ce mai faci?

Tânărul își ridică fruntea, ținându-l cu ochii săi luminoși și expresivi.

- Bună dimineața, zise cu glasul cald. Apoi își aținti privirea pe mapa ce părea burdușită.

- Șeful a venit?

Redactorul cel tânăr și chipeș se lăsă pe speteaza scaunului, zâmbind imperceptibil.

- Da. Fac prinsoare că în servieta dumentale se află exact subiectul pentru care am avut și eu cu dânsul ieri o altercațiune. Probabil dorești să te anunț?

- Te-aș ruga...

- Bine. Am să-ți fac voia. Te previn însă că nu e prea bine dispus. După un răstimp scurt, tânărul dar celebrul poet ieși din birou.

- Poftim. Domnul director te așteaptă.

Intră. În fața geamului celui mare cu draperiile date la o parte se afla într-adevăr șeful publicației, contmplând agitația străzii.

- Ia loc și pune pe masă ce am de citit, spuse acesta fără să se întoarcă.

O vreme, rămase neclintit în atitudinea sa de observare a ceea ce se petrece afară.

- Bună ziua, domnule Pericle, spuse într-un târziu întorcându-se brusc. Te rog să aștepți cu răbdare până ce îți voi parcurge materialul, mai adăugă fără să arunce nici o privire celui așezat pe jilțul din fața biroului.

O vreme ce păru un răstimp nesfârșit, directorul lectură materialul din fața sa. Din când în când câte o sprânceană i se ridica neputându-se distinge dacă acesta era un semn de aprobare sau dezaprobare. Alteori sublinia cu cărbunele cu o linie de forță câte o

sintagmă sau chiar frază, zâmbind mai apoi scurt și satisfăcut. În cele din urmă parcurse și ultima coală din mapă.

- Excelent poemul dumitale **Războiul Independenței**. Evocă exact ceea ce ar trebui să se întâmple în următoarea perioadă:

*Români din trei Principate,
Sub un steag luptă uniți.
Tunuri bat a libertate,
Mor și luptă înfrățiți!*

*De la Giurgiu la Vidin,
Dorobanți și Roșiori,
Neînfricați și mândri vin -
Băgând turcii în răcori.....*

Directorul se sculă brusc de la masă, renunțând a mai citi ultimul catren. Sprijinindu-se de pervazul ferestei, își aruncă din nou privirile afară.

- Frumos poemul dumitale... foarte frumos... șopti într-un târziu. Prin stihurile lui se văd limpede zbuciumul secular al acestui chinuit și neînduplecat popor, care la fel de tăcut a știut să muncească și să moară spre a-și apăra glia pe care atâția i-au râvnit-o și încă i-o mai râvnesc. Printre stihurile dumitale întrevăd marile epopei de la Posada, Podul Înalt și Vaslui – unde sub paloșul a bravi voievozi poporul acesta a știut să scrie strălucite pagini întru apărarea proprie dar și a creștinătății, apărându-și cu încăpățănare *nevoile și neamul*, cum superb a spus-o domnul Eminescu, tânărul redactor ce te-a introdus la mine. Dar, domnule Pericle, anul 1877 nu seamănă cu anul 1477. Singura asemănare frapantă este că trăim în aceeași Europă îngustă și egoistă care în acel îndepărtat veac se limita a trimite voievozilor noștri în luptă cu hidra otomană doar mesagii de adeziune, elogii, și gratulațiuni precum Șampioni ai Creștinătății, fără a face nimic spre a-i ajuta cu adevărat. Contrar opiniilor majorității, și noi conservatorii dorim propășirea țării a cărei parte suntem. Dar

vrem un progres prudent, nu nestăvilit și cu orice preț, dorind acea noutate strict folositoare, nu împovărătoare. Noi nu dorim să se mai întâmple nenorocirea de la Stănilești pe Prut, când strălucitul domnitor-cărturar Cantemir, comițând greșeala de a rupe armistițiul de zece ani pe care îl avea cu Poarta, a împins Moldo-Vlahia spre domniile fanariote iar pe Brâncoveanu la eșafod, în acel blestemat început de veac șaptesprezece, după ce armatele moldo-ruse au pierdut războiul...

- Domnule director, după cum bine tocmai ați observat, nu mai suntem în veacul al cincisprezecelea după cum nu mai suntem nici la sfârșitul secolului al șaptesprezecelea. Astăzi, Puterile Garante...

- Puterile Garante ne vor gira actuala situație extrem de fragilă atâta vreme cât le vom sluji interesele, domnule gazetar. Iar interesele lor converg cu păstrarea actualului *statu-quo*. Situație care la rândul ei se bazează pe păstrarea actualului echilibru de forțe extrem de precar, ce prevede că muscalii nu au ce căuta la Gurile Dunării. Crede-mă, domnule gazetar, situația noastră nu va fi strălucită nici în cazul în care vom câștiga, nici în situația că vom pierde războiul. Nu trebuie să-ți spun că pentru câștigarea Neatîrnării ne bazăm în aceste momente pe o armată ce în urmă cu 29 de ani, în revoluționarul 1848, intra în Principate sub acuza stupidă la adresa românilor de... *comunism...*

- Situația este cu totul alta, domnule director, atât față de acum aproape trei decenii cât și față de acum două-trei secole. Popoarele din Balcani nu mai vor să tolereze infama și apăsătoarea domnie a osmanlâilor și armatele țarului, care tocmai se pregătesc să treacă Dunărea...

- De ce nu au făcut nimic acum un an când popoarele sud-dunărene au fost literalmente zdrobite de trupele Porții fără ca oștile împăratului de la Răsărit să tragă măcar un oc de flintă? Nu ți se pare suspectă atitudinea pasivă a Imperiului Țarist de atunci, ca și efervescența lui de acum?...

Argumentul era atât de logic cel puțin pentru moment, încât era aproape imposibil de combătut.

- Mă tem, domnule jurnalist, că în cele din urmă nu vom reuși decât să schimbăm un stăpân cu altul. Senilul Imperiu Otoman a cărui decrepitudine se întinde pe linia Dunării nu este decât o ruină de care poate am fi făcut mai bine să ne folosim spre ne a apăra de imperiul de la răsărit viguros și înfometat.

Continua să privească de data asta absent pe fereastră.

- Nu va mai exista un Război al Crimeei care să ne restituie vreo halcă de țară smulsă, așa cum s-a întâmplat după 1848. Asta în cazul în care trupele țarului nu ne vor ocupa militar din capul locului.

Se întoarse alene așezându-se în jilțul său de la birou.

- Sper ca într-o bună zi să nu răspund pentru ce am zis, scris și gândit acum. Deși după cum se anunță veacul ce va să vie, mă tem că mulți fi-vom cei ce vor trebui a da socoteală pentru ce am spus, scris sau făcut.

Privi din nou la colile din fața sa. Zâmbi fără nuanță.

- Poemul va fi publicat chiar în ediția de mâine. Împreună cu articolul mai scurt. Deși stilul și conținutul perfect potrivit pe realitatea imediată, m-ar fi îndrituit să-l public și pe cel lung.

Fără nici o altă adăugire, se sculă de la masă și îi întinse mâna omului aflat în fața sa. Nu erau prea dese momentele când șeful comitea un astfel de gest.

- Ei?interogă redactorul de la birou când închise ușa cabinetului.

- Îmi va publica câte ceva. Pot să spun că față de ce speram, m-am bucurat de un succes aproape total.

- Argumentele șefului cântăresc totuși greu și, din nefericire, au un temei adânc. Multe dintre pericolele viitoare prevăzute de dânsul s-ar putea produce mai repede decât credem.

- Din nefericire. În situația în care suntem acum nu putem decât să sperăm că va fi cât mai bine, domnule Eminescu!... La bună vedere!

...

*

Ajuns în odaia sa, publicistul exilat se așează gânditor la masa de lucru, privind cu ochi goi pe fereastră.

Deși mai întâi resimțise o vie bucurie la perspectiva ca un război eliberator să-i scoată țara de sub jugul străin, acum încântarea inițială lăsase loc unui profund scepticism.

Jiromer Tarcone nu putea uita că după inițialele făgăduieli însuflețite venite de la Țarul Tutuor Rusiilor, o dată începută insurecția, oștile acestuia nu întreprinseseră nimic întru ajutorarea fraților creștini și slavi ajunși într-o situație cumplită. Atitudinea donquijotească a diplomației rusești de ins care amenință cu degetul sus pentru a nu întreprinde nimic atunci când vine momentul să intre în acțiune întărâtă și mai mult detașamentele de represiune ale Porții care aplicară represalii cumplite, comițând excese inimaginabile, asta după ce se convinseseră că Apusul nu va întreprinde la rândul său nimic, limitându-se la a-și face doar jocurile cinice dar din nefericire necesare păstrării fragilului echilibru european aflat mai mult pe instabilul vârf al baionetelor.

Singurii care făcuseră într-adevăr ceva, favorizați fiind și de proximitatea geografică față de conflict fuseseră tot românii. Adoptând o atitudine de neutralitate activă, refuzaseră să dea curs cererilor Porții de a prizonieri sau măcar ține sub control mulțimea de comitete revoluționare provenind din sudul Dunării camuflate abil sub masca societăților literare sau cu caracter caritabil. Grănicerii români nu-și făceau datoria, ignorând sau chiar îndrumându-i pe contrabandiștii de arme în asidua lor activitate. Spre iritarea diplomaților otomani, autoritățile de la București refuzaseră chiar să pună zăbală guralivei prese dâmbovițene, sub pretextul că libertatea presei este expres garantată de Constituția de la 1866. Și ceea ce era mai grav, în cercurile protipendadei aborigene se insturase un sămbure de sediciune belicoasă, nobilimea moldo-vlahă fiind revoltată de crimele comise la sud de Dunăre pe care presa băștinașă le devoala fără nici o ezitare. Discret dar tenace, guvernul Brătianu luă primele măsuri pentru echiparea armatei naționale cu armament modern, comandând în acest scop tunuri Krupp și mari cantități din muniția

aferentă, precum și aproape trei milioane de cartușe pentru a completa stocurile Arsenalului.

Publicistul exilat se temea că o dată devenit teatru de război, teritoriul pe care tocmai se refugiase ar putea avea soarta țării sale, suportând gravele represalii pe care osmanlâii le-ar fi aplicat o dată ieșiți învingători.

Neîncrederea scriitorului în „frații” slavi de la Nord devenise funciară, chiar întărindu-i-se convingerea că pretextul prezentului război cu ajutorarea pravoslavnicilor sud-dunăreni era doar un motiv ipocrit, ba chiar foarte bine premeditat, căci o dată alungați de acolo turcii, s-ar fi putut înstăpâni foarte ușor în teritoriu, neavînd de suportat nici o rezistență din partea unei populații slăbite de grozăviile prin care trecuse.

Într-un târziu începu să-și scrie cuvenitul-articol corespondență. Folosi termeni moderați, aproape doar relatând jurnalistic cele întâmplate, ferindu-se de considerațiile personale ce ar fi insuflat un aer pasional și insurgent textului. Scrise mult și cumpătat, amintind printre altele de ezitarea inițială a guvernului român de a permite trupelor țariste să-i traverseze teritoriul național, fiind inițial chiar la un pas să reziste cu armele în fața trupelor rusești ce se pregăteau să treacă Nistrul. În cele din urmă, avînd în vedere și expectativa puterilor occidentale care în acel moment nici măcar în spiritul prezervării echilibrului de forțe european nu acționau, se încheiase o Convenție ce permitea tranzitarea teritoriului românesc, cu condiția ca după încheierea conflictului, trupele Țarului să se retragă fără tăgadă. După care guvernul de la București își manifestase dorința de a participa la trecerea Dunării alături de armata țaristă, lucru lămurit respins de Împărat. – *Vrem să ne cucerim Independența cu sabia!* strigaseră factorii politici și militari ai țării. – *O veți avea!* venise sec răspunsul oficialilor țariști.

Armata rusă ocupă întreaga linie a Dunării. Față de noua stare de lucruri, trupele române se concentrează la rîndu-i în expectativă în sudul Olteniei, avînd la dispoziție provizii considerabile, fiind pregătită pentru orice turnură s-ar fi produs.

Obosit, gazetarul lăsă jos condeiul trecându-și degetele mâinii drepte ca un paravan, dorind parcă să alunge o vedenie din fața ochilor osteniți. Atunci, trecu pe celălalt trotuar al uliței fata în alb. L-a zărit din primul moment la fereastră cum stătea la masa de lucru. Îi făcu șăgalnic cu mâna, expectorându-și râsu-i cristalin parcă mai limpede ca niciodată, ca de sirenă aflată în agonie.

O urmări tulburat cu inima într-o sarabandă nebună, până ce fata dispăru după prima șerpuire a uliței.

Gânditor, își aprinse o țigară. Atunci se auzi un ciocănit energic în ușă, cel de dincolo deschizând concomitent fără să aștepte răspunsul.

- Vaaai, domnu' Jiromer, da' matale nu ai mâncat nimicuța pă ziua de azi!...

Observând culoarea lividă din obrajii celuilalt, se apropie fără o vorbă cu pașii ei târșâiți.

- Păpușel, ți-i rău? Bată-tă să te bată, arăți ca răposatu' – Dumnezeu să-l odihnească!...

Neprimind nici un răspuns, preluă inițiativa și curând reintră în odaie cu o tavă cu plăcinte calde și o carafă cu apă proaspătă.

- Trebuie să îmbuci ceva, chiar dacă ești amorezat!... Ha?... Că se vede de la o poștă, nu trebuie să spui mata nimic...

Plăcintele erau foarte bune. Și, într-adevăr, nu mâncase nimic în acea zi. Așa că începu prin a îmbuca una. După care bău cu poftă un pahar cu apă rece.

- Ei așa, așa, omu' trebuie să mânânce chiar dacă l-a pălit vreun pârdaľnic de Zburător. Ia spune drept, cine-i?dete bătrâna glasului scârțâit o nuanță complice.

Neprimind nici de astă dată răspuns, luă totul ca pe o consimțire tacită.

- Că n-o fii Marghiolița de peste drum, vădana tânără și nurlie?
...

I se păru că zărește cum interlocutorul roșește. Îl prinsese, deci...

- Aha, d-ăștia 'mi-erai! Lasă, lasă!...ieși bătrâna mulțumită din odaie.

În aceeași seară, tocmai când se pregătea să sufle în lumânare și să se bage în așternut, auzi un ciocănit discret în ușă.

- Intră!...zise cu glas șovăitor.

Ușa se deschise fără grabă, și în cameră intră o femeie nurlie și încă tânără. Era probabil vădana Marghiolița, pe care nu o văzuse niciodată.

Zâmbind enigmatic, femeia i se postă în fața patului încă nedesfăcut. Cu un gest calin, își despleti coada bogată, lăsând să-i cadă părul tăciune pe spatele plinuț. Apoi cu o mișcare alene, se deschise la cordonul capotului, dezvaluindu-și cu un gest brusc dotarea generoasă cu care o înzestrase Mama Natură.

Bărbatul simți cum sângele îi năvălește vijelios în tot trupul, împungându-l cu mii de ace. Se apropie dintr-un pas de muiere și cuprinzând-o brutal în brațe, îi astupă gura cu un sărut lacom.

Mare parte a acelei nopți luptă cu trupul zdravăn, reușind să-i ostoiască nesațietatea mult după ce lumânarea se mistui în sfeșnic. Îi părăsi patul doar spre dimineață, după ce îl gratulă cu o ultimă sărutare lungă, mai apoi evaporându-se în ceața zorilor.

*

În iunie trupele rusești trecură Dunărea, începând operațiunile militare propriu-zise. Curând lucrurile luară o turnură nedorită. Strălucitul strateg otoman Osman-Pașa rezistă, aducând asediul inamic în pragul eșecului. Se crease chiar posibilitatea dramatică a azvârlirii trupelor Țarului dincolo de Balcani. În această situație critică, la cererea expresă a împăratului rus, Diviziile III și IV române ieșiră din expectativă, trecând Dunărea, însoțite de aproximativ o sută opt tunuri. După lupte crâncene reduta Grivița I a căzut în 30 august, pentru ca cetatea Rahova să cadă în noiembrie. La 10 decembrie Plevna fu nevoită la rându-i să se predea. Imperiul Otoman ajunsese în Balcani la o situație limită prin prăbușirea a aproape întregului său

sistem defensiv sud-dunărean. Mai grav decât atât, în timp ce armata română începu asediul Vidinului, trupele țariste împreună cu flota rusească se îndreptau amenințător spre Constantinopole. Atunci pătrunse în Cornul de Aur flota Imperiului Britanic ce-i avertiza astfel pe muscali că asta nu se poate.

În sufletul sciitorului exilat o atmosferă de liniște, speranță și pace începuseră să-și facă mângâietor prezența. Starea aceea de spirit era întărită de fulgii de nea ce începuseră să cadă frumos, ca în basm, în acea ultimă seară a anului. Dintr-o dată, simți nevoia copilărească de a ieși afară spre a se bucura mai îndeaproape de imaginea ca de poveste spusă la gura sobei.

Ajuns în uliță, trase adânc în piept aerul rece și curat. Și porni cu pas tineresc, opintindu-se printre nămeții înalți.

Inima începu să-i bată cu putere. Era acum în fața casei Ei. *Casa cu multe surori* – chiar așa era și cunoscută în împrejurimi.

Ca de obicei, imobilul era animat de mulțimea de vizitatori pe care îi observase de atâtea ori în seri când întâmplător trecuse pe acolo. Era firesc: o familie atât de mare era normal să aibă multe rubedenii – veri, unchi, nepoți...

Geamurile clădirii erau luminate în seara aceea mai puternic decât de obicei. Explicabil, prin faptul că era totuși o seară specială, când era firesc să fi vizitat de diverși musafiri și cimotoii.

Inima începu să-i bată nebunește când la unul din geamurile puternic iluminate de la catul unu o se păru că o zărește pe EA. Îi vedea dinspre ceafă părul bălai, mișcându-se foarte zglobiu, ca și cum s-ar fi alergat în joacă cu cineva. Apoi o văzu ca din poziția când ar fi fost luată pe brațe, unghiul de vizibilitate nefiind prielnic din capul locului spre a se vedea cine era cel ce comisese gestul. Desigur, unul din neamurile ei, al cărui chip îl zări în clipa următoare prin sticla ferestrei – probabil vreun văr sau unchi mai tânăr care își îngăduise familiarismul.

Deodată, unul din geamurile din fundul curții de la catul întâi se luminează la rându-i. Acum îi zărea aproape lămurit profilul angelic, dar și pe cel al tânărului care avea trăsături prelungi și osoase. La un

moment dat el îi spuse probabil ceva șăgalnic, pe care ea aprobă energic din cap pesemne rîzînd. Dispărură din cadrul ferestrei, iar lumina se stinse brusc. Terminaseră probabil cu hârjoana copilărească pentru a se așeza cu celelalte rubedenii la masă.

Un plăcut simțămînt de siguranță îl cuprinse cu gîndul că se află la doar câțiva zeci de metri de EA. Îi părea bine că spre deosebire de dînsul nu este singură, ca face parte dintr-o familie atît de mare, că probabil este fericită. Îi era de ajuns să o știe pe dînsa mulțumită, el nu mai conta. Poate într-una din acele prime zile ale noului an avea să se apropie de EA cu un buchet de flori, să-i spună, să-i mărturisească...

- Nene, primești cu sorcova?

În fața lui apăruse ca de nicăieri un puști îmbujorat, cu capul cuprins într-o căciulă de blană ca un clopot, învelit tot într-un soi de cărpă pe post de palton. Îl privea insistent de jos, în așteptarea răspunsului trăgîndu-și energic nasul.

- Ce cauți, mă, la ora asta pe uliță?

- Păi, curînd o să fim în noul an. Ce, mata nu știi? Vreau să fiu eu primul ă' de ți-oi lua paralele pe leatul ăsta.

Rîzînd, băgă mîna în buzunar după câțiva firfirici.

În acel moment, se auziră clopotele de la Mitropolie. Dinspre Gara Filaret, izbucniră clar și cadențat cuvenitele salve de tun. Cîteva jerbe luminoase împunseră palid cerul. Se uită la ceas: era în primul minut al anului 1878.

Chiar atunci ușa imobilului se deschise larg și un bărbat lung și uscățiv coborî împleticit treptele. Cele două brațe dalbe care îi sprijiniseră manevra se retraseră o dată cu ușa ce se închise la loc, și un rîs cristalin se auzi cîteve clipite de dincolo de tăblie. Inima scriitorului fu străpunsă ca de o stalactită de gheață. Chefliul ce tocmai ieșise o porni împleticit.

- Îmi dai, sau nu îmi dai? întrebă nerăbdător copilul din fața sa care tocmai își terminase ritualul.

Puse gologanii în mîna puștiului, nedesprinzîndu-și privirea de pe silueta băjbăitoare.

- Semne bune anul are! izbucni țâncul, rupând-o la fugă prin omătul care îi ajungea până la pulpe.

Se apropie de umbra care văzându-l, luă seama. De sub pelerina celui alt sclipi scurt țeava nichelată a unui pistol.

- Mai bine fă cale-ntoarsă...

- Pericle, eu sunt!

Celălalt rămase câteva clipe cu țeava în aer, cu gestul luării liniei de ochire neterminat.

- Aha!... Tu ești?... Păi zi-i, domnule, așa!...

Sughița până aproape de sufocare, primind ca pe o mântuire gestul celui alt de a-l sprijini.

O bucată de drum merseră în tăcere.

- Dar ce ai căutat tu în noaptea asta aici? întrebă când ajunseră la prima cotitură.

Celălalt s-a oprit și, după ce se se răsuci cu greu spre interlocutor, zise:

- Ce am căutat eu noaptea asta aici?!... De ce nu vii tu niciodată aci, te-ntreb, că doar te știu becher... cum naiba rezolvi, domnule!?

Preț de câțiva pași, se așternu din nou tăcerea.

- Deci asta era... murmură ca pentru sine celălalt. - Așa stau lucrurile...

Ajunseseră la a doua meandru a uliței, de unde le apărură silueta cenușie a bisericii.

Pericle Scăptatu se opri gâfâind, spre a se odihni.

- Cele Zece Porunci... Cine mai respectă azi, dragul meu, Decalogul?...

- Nu blasfema... șopti celălalt.

Continuară să meargă în tăcere o bucată de drum.

Deodată, celălalt începu să râdă liniștit.

- O iubești... asta e... acum îmi amintesc ce m-ai întrebat aci, în fața bisericii, în ziua când ai sosit... he, he, he... Doamne Dumnezeule...

În dreapta lor se deschise fundătura unde se afla casa petrecărețului.

- Dragul meu, dragul meu... viața este proză, nu lirism!... Ți-o spun eu, poetul, ție prozatorului, mărturisindu-ți scârba de care sunt cuprins ori de câte ori predau editorului poemele siropoase atât de plăcute publicului, din care eu îmi câștig pâinea cea de toate zilele... Eh, nu pot toți să aibă talentul și tăria colegului meu de redacție Eminescu care zice atât de limpede: *Noi în noi n-avem nimica, totu-i calp, totu-i străin!*

Coti spre a-și continua singur cei câțiva pași pe care îi mai avea de făcut până acasă.

Se întoarce cu greu spre tovarășul său de drum de până atunci:

- Crede-mă, va veni ziua când nici poezia nu va mai fi poezie și, prăbușindu-se ca ultim bastion al idealurilor sublime, fi-va la fel de hâdă ca lumea în care trăim.

Preț de câteva clipe se auzi râsul său homeric, după care silueta-i lungă și costelivă dispăru în ninsoarea din ce în ce mai deasă.

Își continuă restul de drum fără grabă.

- De unde vii?

Ajunsesse în fața casei. Era vădانا cea nurlie.

- Am fost și eu așa...

- Credeam că te-ai dus la Mitropolie... Cică în noaptea asta e zaiafet mare...

Zări pieptul generos al femeii cum se agită, vizibil chiar și pe sub pliurile șalului cu care era înfofolită.

O apucă brutal de umeri și o trase spre dânsul, oprindu-i icnetul de surprindere cu un sărut pătimaș, mai mult târând-o în casă.

Devreme, când din nou zorii colorară geamurile, femeia se dădu fără grabă jos din pat, se îmbracă și, după ce aruncă câteva vreascuri în soba ce începuse să se răcească, ieși tăcută pe ușă.

La rându-i, bărbatul se dădu după un răstimp jos. Și, scoțând dintr-un colț cele două cufere care se acoperiseră de praf, începu să-și facă cu hotărâre bagajele.

Judecarea Annei Karenina

Pe bănci de lemn, în încăperea vastă ce nu era nici scundă și nici mohorâtă iar palele amurgului pătrundeau prin ferestre cu geamuri de curând spălate – stăteau la o masă lungă situată pe o nișă ce sugera o minisecenă de teatru câțiva inși ce aminteau de un complet de judecată format ad-hoc. Cu fețe întunecate, priveau pe epigonii a ceea ce era catalogată cândva ceata pauperă, pribegită și sceptică a plebei proletare ce fără a fi reușit să-și depășească condiția poetică mai-sus menționată – erau totuși, cel puțin formal – pe făgașul aparent al unui timid, lent, dar sigur ascendent de emancipare.

De câțiva ani, se țineau lanț procesele intentate fostei clase politice a fostului regat devenit între timp *republică populară*. Părea că ceea ce se întâmpla în tribunalele oficiale nu era suficient or poate că judecarea foștilor guvernanți fusese atât de exhaustivă, încât *oamenii muncii* strânși cu convocatorul după orele de program, ajunseseră să judece în săli închiriate cu ora nu numai diverse evenimente mai mult sau mai puțin îndepărtate ale istoriei naționale sau chiar internaționale – ci și personajele din diversele capodopere literare aborigene sau de aiurea ce oglindeau mai mult sau mai puțin subiectiv aceste fapte. Astfel, se organizase un proces corect boierului *Miron Iuga* din *Răscoala* lui Liviu Rebreanu, completul de judecată legalizând linșarea sus-numitului de către *tovarăși lucrători ai ogoarelor* a căror mânie fu pe deplin justificată de împrejurări, dezavuându-se totodată atitudinea *tovarășului Petre Petre* la a cărei scenă cu violul executat asupra nesățioasei *Nadina* cărțile publicului din sală se deschideau de la sine; caporalul Paraschiv din poemul arghezian *Lipsesc morminte* a fost ridicat la gradul de *erou post-mortem al clasei muncitoare* pentru că fentând ordinele nu executase răsculații, nesuflându-se o vorbă de celebrele *Blesteme cu tendință* din *Psalmii*

reputatului poet obligat de proaspătul regim *democrat-popular* să scrie genul de lirică ce până la urmă, neavînd încotro – o scrisese.

Și fiindcă în istoria *exploatării omului de către om* autohtone mai mult de mișcarile din 1888 și 1907 nu prea puteau fi găsite, s-a trecut la literatura universală, veștejindu-se tiranii și asupritorii descriși de aceasta. Astfel, într-o fulminantă adunare fu denunțată opresiunea claselor exploatatoare din *Mizerabilii* lui Victor Hugo, ce-l oprimaseră pe grădinarul Jean Valjean pentru pâinea pe care o furase împins de nevoi; mărturie că lucrurile stăteau așa era chiar inspectorul Javert, ce pătimaș îl urmărise de-a lungul întregii acțiuni, în cele din urmă nefiind în stare să-și suprimă victima nici când aceasta aproape îi căzu în mână, procesul de conștiință ce-l avu în final determinându-l a se sinucide prin aruncarea în apele Senei, asigurându-i astfel o parțială „reabilitare”; nu au fost iertate clasele exploatatoare nici pentru neomenia arătată pentru cel ce avea să devină Conte de Monte Cristo, ședința unde s-a descris pe larg acțiunea acestui roman încheindu-se pe un ton optimist, și datorită modului justificat-diabolic prin care cel cândva hăituit își exterminase în cele din urmă dușmanii; într-un rând, se găsi o paralelă între viața grea a minerilor din *Germinalul* lui Zola și mișcările din 1929 din Valea Jiului, făcându-se o legătură dialectică între dâșșii, ba chiar trăgându-se concluzia că Valea Jiului din 1929 era o încununare a suferințelor de veacuri a acestei clase profesionale.

*

- Cum ți-ai permis Anna Arkadievna Karenina ca, încălcând normele prevăzute de *morală proletară* să-ți înșeli soțul, chiar dacă acesta provenea din rândul claselor exploatatoare?

Tovarășa care peste orele de program asigura prin serviciile-i de actriță benevolă transpunerea în viață a diverselor personaje feminine frivole, părea a fi lăsat privirea în pământ pentru tot restul zilelor sale.

- Cum ți-ai permis, Alexei Kirilovici Vronski a avea o viață imorală devenind amantul unei femei măritate, din pricina căreia ți-ai abandonat cariera militară devenind astfel un parazit social?

- Huo, huideo!... izbucni sala dezaprobator oprindu-se din interjecții la un semn discret al celui aflat în dreapta „judecătorului”.

- Să i se taie boașele!...se auzi un răcnet ascuțit tocmai din fundul sălii, curmat cu un gest ferm de „jude”.

Dacă ar fi aruncat barem o privire panoramică asupra sălii, membrii „sanhedrinului” ar fi putut să constate că pe genunchii asistenței din acea seară nu există exemplarele de roman ale capodoperei ce se juca pe scenă, care să se deschidă aproape automat ca la scena violului din *Răscoala*, de data asta la scena cu pusul gâtului pe șină al eroinei „înviată” și tocmai „judecate”. În plus, pare-se că la „procesul” din acea seară fuseseră poftiți și tovarăși ce nu mai participaseră la astfel de „processe literare” și, nefiind nici suficient instruiți înainte de a fi aduși cu convocatorul după orele de program – era posibil să aibă reacții prea „sincere”, zămislite în orele de „ședințe tovarășești” unde li se explicase din gros despre ce și cum devine chestia cu *morală proletară*.

- Credeam, tovarășe judecător, că principiile eticii și echității socialiste nu se aplică retroactiv, îndrăzni să șoptească cu glas subțirel adulteriana. Măcar fără s-o fi știut, vă rog să țineți cont pe post de *circumstanțe atenuante* că în relațiile cu tovarășul conte-ofițer Vronski am aplicat idealul ultim al făuririi societății comuniste – *fiecăruia după necesități*... ce vină am, eu dacă necesitățile tovarășului soț Alexandrovici Karenin erau aproape nule...

- Ce-ai zis?!?... răcni teatral cu glas de stentor tovarășul „președinte” al „completului de judecată”. - Îndrăznești a răstălmăci nobilele principii ale socialismului și comunismului științific spre a-ți justifica decrepitudinea morală prin aceea că femeie măritată fiind, ai îndrăznit să devii amantă a contelui Alexei Kirilovici Vronski, cu ascendența sa dublu exploatatoare și prin apartenența-i de ofițer al opresivei armate țariste?!...

Pe limbă îi stătea să rostească formula sacrosanctă *25 de ani muncă silnică*. Dar luându-și seama, reuși să se stăpânească la timp.

Sala fierbea. Un semn în plus că auditoriul din acea seară, strâns în grabă și nepus în temă pentru ce fusese adus acolo, nu prea știa despre ce este vorba în propoziție.

- Cum de a fost posibil, tovarășe, să se întâmple ce s-a-ntâmplat? izbucni un glas plin de revoltă de la jumătatea sălii. – În timp ce noi, comuniștii, oameni ai muncii de la orașe și sate ne străduim în condiții grele să înfăptuim și chiar depășim sarcinile de plan făcând cincinalul în patru ani și jumătate, acești depravați, aceste elemente descompuse, unelte ale claselor exploatare...

- Cine ești dumneata? îl întrerupse surâzând cu calm plin de bunăvoință indulgentă „președintele” „completului”.

- Sunt Foarjă Aurel, maistru la Compartimentul Turnătorie Specială din cadrul Secției aIV-a din oțelăria **Șarja Roșie!**...

- Stai jos... conchise cu glas scăzut cel de la pupitru.

Sedițiosul privi câteva clipe dezorientat, apoi crezu de datoria lui să reînceapă:

- Uitați-vă la mâinile mele care sunt asemenea celor ale tovarășilor mei de muncă, își expuse lopețile. – Uitați-vă la...

- **Stai jos!** ridică tonul și cel de la pupitru. – Iar voi ceilalți – liniște! puse capăt rumorii din încăpere.

„ Judele” își reînfișe privirile ca de oțel incandescent în protagonistul masculin al adulterului.

- Vă rog, tovarășe președinte – începu acesta cu glas milogit-cântat – să rețineți în sarcina mea pe post de circumstanță atenuantă aceea că, în cele din urmă – chiar dacă tardiv – am încetat a mai servi în opresiva instituție reprezentată de armata țaristă și că...

- Conjunctural, tovarășe, conjunctural, punctă zâmbind cu ochi mijiți „președintele”. – Nu din convingere ai părăsit instituția mai-sus menționată, ci doar pentru a te dedica în exclusivitate viciului datorat depravatei clase sociale din care faci parte!...

- ...asta în timp ce clasa muncitoare, în uzine sau pe ogoare... re izbucni revoltatul de mai dinainte sculându-se smucit de pe banchetă.

- **S t a i jos!** Stai dracului jos! se răsti sacadat cel de la masă, întrerupând involuntarul distih cu prozodie.

- Tovarășe președinte, se înclină discret și elegant Alexei Alexandrovici Karenin în fața „judelui”, tovarăși asesori populari, execută de asemenea o înclinare în fața „juraților” – sper ca în această onorantă adunare să reușesc chiar și la distanță de câteva decenii să restabilesc dreapta-măsură în cadrul acțiunii al cărui protagonist nedorit am fost, convingându-vă că **eu**, în calitate de **victimă** a infidelității conjugale sunt și adevărata **victimă** a romanului, pentru restabilirea dreptății și adevărului pregătindu-mă a *saluta în persoana dumneavoastră...**

- Tăcere!... Martorului nu i s-a dat cuvântul!... Dumneata, tovarășe martor, ar trebui mai degrabă să ocupi loc în boxa acuzaților! ... În calitate de fost înalt funcționar al canibalicului regim țarist, împilatorul de veacuri al poporului muncitor!...

- Așa e... lăsa smerit „funcționarul” privirea în pământ. – Întocmai cum ziceți dumneavoastră, tovarășe președinte...

- Huo!... Huideo!... izbucni sala în unanimitate. – Să fie executat aici, de față cu noi, chezaș al neînțoarcerii în veci a exploatatorilor de odinioară!...

Unul din opinanți se proțăpi cu pieptul dezgolit în fața primului rând de banchete:

- Trăiască tovarășul Stalin și prietenia sinceră cu Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice!

- Sta-lin!... Sta-lin!... Sta-lin!... începu să bubuie sala la maximum de decibeli, făcând să zornăie ornamentele candelabrelor de cristal.

Pentru un timp, din motive lesne de înțeles, tovarășul de la pupitru nu a putut să intervină. Prilejul s-a ivit când sala se umplu de

* Formulă de adresare respectuoasă consacrată în vocabularul administrației țariste.

vociferări haotice, în care numele sfânt pentru orice bolșevic serios nu se mai putu distinge.

- Tă-ce-re!... Asta-i a-nar-hi-e!... Nu cumva dușmanul de clasă s-a strecurat printre noi cu scopul de a comite dezordine?...

Într-o clipă, urechile asistenței începură să țiuie de liniștea adâncă instaurată.

- Dacă o singură dată se mai repetă haosul de mai dinainte, vă consemnez pe toți pe situația ședinței din această seară. Ce e debandada asta?...

Continuă să privească câteva clipe cu fulgerări amenințătoare și pline de reproș la asistența ca prin farmec calmată.

- Nu am vrut, tovarășe președinte, decât să ne exprimăm marea recunoștință pentru Uniunea Sovietică și marele ei conducător, tovarășul Iosif Vissarionovici Sta...

- Stai jos! Știm! Am exprimat-o și o vom mai exprima! Dar forma nu trebuie să împiedice desfășurarea chestiunii de fond – avem treabă în seara asta!...își semnă „judele” fără să știe condamnarea la moarte.

Obrajii începură să i se descongese treptat, revenind la paloarea gălbejită de până mai înainte. Apoi tuși spre a-și drege glasul, după care sorbi pe nerăsuflăte un pahar cu apă.

- Pentru conduita ta nu ai nici o scuză, Alexei Kirilovici Vronski! reîncepu el cu glas autoritar. - Nu există nici o justificare pentru actul adulterian pe care l-ai favorizat, pentru comportamentul de ins descompus moral ce se dădea la o viață de desfătări în timp ce poporul muncitor, iobagul la sânge exploatat, trebuia să trudească din zori și până noaptea pentru ca dumneata și infama ta amantă să aveți o viață de huzur. Și nu puteți să vă plângeți că în anturaj nu ați avut și exemple pozitive; ca de pildă tovarășul, indică unul din personajele până atunci cu desăvârșire tăcute. – Vă rog să vă declinați identitatea, conchise binevoitor.

- Konstantin Dimitrici Levin, tovarășe judecător – onorată instanță...

- Te rugăm, Konstantin Dimitrici, să ne descrii pe scurt viața și activitatea dumitale, în lumina narațiunii făcute de marele scriitor!

- Povestea mea, tovarășe judecător și onorată instanță, este povestea tipică a micului nobil proprietar rural ce-și ducea existența sa aparent tihnită pe domeniul de la țară. *Aparent tihnită*, tovarășe judecător și onorată instanță – căci acesta era marcat de frământările sufletești provocate de nerămînerea în indiferență în a doua jumătate a secolului al nouăsprezecelea la rumațiile de înnoire și reînnoire ce răzbăteau chiar și în imperiul țarilor, anunțând vremurile ce va să vie. – Viața grea a mușicului, traiul său zilnic, nedreptățile și umilințele la care era supus – reprezentau pentru mine tot atâtea motive de meditație și chiar un început de revoltă. Indignarea și dilemele se accentuau în lungile ore din nesfârșitele zile de vară când mă plimbam pe domenii, observând direct existența precară a mușicilor în condițiile muncii lor spornice și fără preget. – De ce – mă întrebam în acel moment plin de indignare – de ce trebuie ca acești oameni să ducă existența mizeră pe care o duc – de ce nu se face nimic pentru o mai justă repartitie a produselor solului și subsolului așa încât întunecatele zile de iarnă să nu-i mai macine în bordeiele lor sărăcăcioase secerându-i cu bolile provocate de inaniție?... În acel moment imaginea unor transformări revoluționare îmi treceau aievea prin fața ochilor, cu împărțirea în loturi egale a latifundiilor și distribuirea lor către țărani, secundată de pedepsirea aspră a celor ce se făceau vinovați de acea stare de lucruri. - Dar plăsmuirea de o clipă a chipului muștrător al lui Kitty care îmi refuzase cererea inițială în căsătorie mă făcea să mi se încleșteze o mână pe butelcuța cu votcă, iar cealaltă pe mânerul cravașei - stăpânindu-mă în ultimul moment să nu o aplic pe una din spinările încovoiate printre care treceam călare...

- Tovarășe judecător, onorată instanță – eu l-am iubit dintotdeauna pe Konstantin Dimitrici Levin... Refuzul inițial de cerere în căsătorie a fost doar așa, ca să-l pun pe jar...

- Important a fost finalul, Ekaterina Alexandrovna Șcerbațkaia! ... Măritându-te cu mine, mi-ai oprit peregrinările nesfârșite și de un romantism amar printre spinările aplecate ale iobagilor, continuă luând-o în brațe în aplauzele frenetice ale sălii – tu m-ai transformat

dintr-un liber-cugetător într-un om care luând-o pe calea cea dreaptă, a început să creadă în Dumnezeu...

Sala amuți brusc. Privirea zâmbitoare a „judelui” se transformă instantaneu într-o holbare cu ochii cât cepele. Și „jurații” pricepură că ceva nu este în regulă, fiind deci cazul a-și relua minele mortuare de mai dinainte.

- Cum îndrăznești, banditule, să fii atât de nerușinat dezvăluindu-ți cu nonșalanță apucăturile decadente de admirare a celui ce a vândut opiumul către popor?!...

Formula magică cu *25 de ani muncă silnică* îi stătu iar pe limbă, tot în ultimul moment reușind să n-o rostească.

Sala se reimflamase făcând să zăngăne din nou ornamentațiile de cristal ale candelabrelor.

- HUUUOO! La muncă! La muncă cu ei, așa, ca noi! Și atunci să vedem dacă or să mai viseze altcîndva decât noaptea! Și chiar și atunci, doar despre împlinirea planului cincinal în patru ani și jumătate!...

Situația părea să scape de sub control. Era limpede că tovarășii care asistau la „proces” în seara aceasta erau total neintruiți și nepuși în temă cu scopul manifestării. Cât despre citirea prealabilă a „libretului” - nici nu putea fi vorba...

- Sta-lin! Sta-lin...reîncepu scandarea căreia de data asta nu i se dădu curs.

- HUUUOO! HUIDEO!...

Pe intrările laterale ale sălii tocmai își făcură apariția precipitat câțiva inși a căror costumație și mutre nu lăsau nici un dubiu despre profesia ce o aveau. Pentru moment se luptau cu masa de oameni aproape compactă ce blocase intervalul.

Cuplul de *happy-end* „Kitty-Levin” al romanului necitit de masele populare existente în acea seară în sală arunca priviri hăituite spre ușile din lateralele scenei care se dovediră fi deschise. Într-o clipită dispărură, ieșind precipitat, fiecare pe altă ușă.

În contrast, perechea adulterian rămase împreună, ba chiar făcu un pas în față.

- Noi întotdeauna am fost uniți, la bine și la rău, chiar dacă legătura noastră nu a fost nicicând oficializată!... – Alexei Kirilovici Vronski!...deschise brațele larg adulteriana eroină.

„Contele” nu așteptă a doua invitație. Își cuprinse în brațe amanta, în plus față de scenariu înfigându-și degetele în fesele-i bombate. Cu o strâmbătură de nas, aceasta aruncă o privire sălii înnebunite de furie. Mulțime de pantofi pe post de proiectile prinseră a bombardarea scena, ozonându-i atmosfera. O singură ogivă atinse o țintă în persoana autoproclamatei victime a romanului, anume încornoratul Alexei Alexandrovici Karenin care, stând țeapăn și demn într-un colț, nu reacționează nici când jobenul din dotare îi sări viguros de pe tigră.

- Ascultă, fă – șuieră scrâșnit „contele-ofițer” – decât să-mi faci și în seara asta figura și să nu-mi vii la *rendes-vous*, mai bine îți pui gâtul pe șină ca Karenina cu pricina!... - Unde mă-ta ai fost aseară de mi-ai tras chiulu’ – vrei să nimeriști din biblioteca întreprinderii direct în schimbul trei din seara asta?...

- Iartă-mă, motănel, lu’ *fraierică* i s-a stricat camionul și n-a putut să iasă din garaj să plece în cursă azi-noapte!...

Inșii cu priviri profesionale tocmai reușiseră să răzbească prin îmbulzeala de pe interval, în acel moment urcându-se pe estradă. Luându-l ce ceafă, îl ridicară pe „jude” de la masă ca pe un pisoi proaspăt născut destinat a deveni „marinar”:

- Tovarășul Stalin este *formă* – ai?! Și-ți împiedică ție *fondul* – tu-ți fondul mă-ti de uneltitor antipopular!...

- Tovarășe, tovarăși – la mijloc e o neînțelegere!... Dușmanul de clasă strecurat printre noi a profitat de confuzia provocată și...

- Gura, banditule!... 25 de ani te-așteaptă!...

Ajutat de proaspeții interlocutori – „judele” arse etapa cu coborârea scărilor aflate în dotarea estradei, ajungând instantaneu prin cădere-liberă pe podeaua sălii.

- Ce faci, *fa*, acilea?...

Era *fraierică*, vădit abțiguit. Cu balamalele membrelor inferioare gata să cedeze din pricina rașpincii din gros îngurgitate, arunca priviri bovine cuplului livresc ce în virtutea inerției încă era încârligat.

- PISOIAȘ! Ce bucurie!... Iar s-a stricat camionu'?... Deci și în seara asta o să te am acasă!...

Și, într-un avânt de entuziasm pe care orice observator de bună-credință ar fi garantat că este sută la sută spontan, sări la rându-i de la înălțimea podiumului, împiedicându-se de trupul chircit al „judelui” căruia îi aplică involuntar și un picior, acesta tocmai aflându-se în acel moment într-o pauză de șuturi.

- Cer convocarea Consiliului Oamenilor Muncii pentru lămurirea situației mele!... Nu aveți nici un drept să faceți ceea ce faceți!... se auzi un urlet înfundat.

- Las' că îți dăm noi Consiliu'!...conchiseră cei trei ciraci care tocmai obosiseră frăgezindu-l, începând să-l transporte de-a dura pe dușumea.

Într-un târziu, ieșiră pe unde intraseră cu pachetul de carne după ei, străbătând de data asta rapid intervalul descongestionat de evacuarea în forță a sălii.

- Da' cu ăla ce e?...reluă leitmotivul *fraierică* al cărui glas împleticit se auzea acum clar pe fondul liniștii în care se cufundase sala.

- A, cu ăla?!... Nimic... E numa' așa!... Ca să râdem... să râdem de ce e scris în cărțile din biblioteca unde lucrez – că acolo sunt de două săptămâni – îți amintești, pisoiaș?...

- Mde...exhibă celălalt fără nuanță.

Și, ajutat de șugubeața-i consoartă, trecu sprijinit de brațul ei prin draperia de la intrarea în sală.

Fentarea regimului cu zile numărate

- Cum se prezintă deci situația, domnule colonel?

- Cât se poate de satisfăcător, domnule profesor! – Ultimile audiții efectuate de domnul academician aseară și împărtășite mie azi-dimineață, dezvăluie faptul că nervozitatea Aliaților este aproape de masa critică, iritarea lor crescând exponențial o dată cu ajungerea la dâșii a veștii arestării primilor reprezentanți ai elitei noastre naționale!...

Cel care efectuase audiția radiofonică cu o seară înainte acolo de față fiind, înclină discret din cap a aprobare. Într-adevăr, tonul crainicului ce citise textul belicos și fără echivoc nu lăsa loc de dubiu: *Uniunea Sovietică și regimurile marionetă aveau să suporte neîntârziat consecințe grele în cazul în care nu-și revizuiască rapid comportamentul; Statele Unite și aliații lor nu aveau să stea la nesfârșit impasibile, asistând fără reacție la încălcarea brutală a Drepturilor Omului din încercata Europă de Est!... - Care aveau să fie consecințele?... - Continuarea în următoarea ediție a acelei emisiuni săptămânale – conchise cu un ușor ton enigmatic spikerul, după care marșialul generic muzical ce imita stilizat vuietul monoton al unei escadrile de aviație încheie acea ediție.*

- Mda... conchise meditativ cel ce stătea acum picior peste picior în fotoliul confortabil. – Pare-se că războiul este inevitabil. – Credeți, domnule colonel, că repercusiunile asupra populației civile vor fi majore?

Cel interpelat nu fu luat pe nepregătite. Întinse un biblioraft cu schițe interlocutorului, după care începu explicarea prin viu grai a desenelor conținute de colile de hârtie.

- Tind să cred, domnule profesor – iar părerea mea este împărtășită de mai toți specialiștii militari cu care m-am consultat – că impactul asupra populației civile – cel puțin în prima fază, faza ofensivei aeriene – va fi minim. Tancodromurile, parcurile de artilerie și aviația ocupantului bolșevic au fost cantonate pe liniile de centură ale orașelor, inamicul formându-și dispozitivele devensiv-ofensive de la periferia citadină în afară. Aceasta din dorința de a păstra o

considerabilă forță represivă ce poate interveni eficace împotriva eventualelor revolte armate ce ar putea izbucni în centrul localităților, dar și cu scopul de a jugula comunicarea periferiilor cu centrul urbelor unde ar putea intra partizanii, precum și controlarea căilor de fier pe unde s-ar putea face aprovizionarea cu muniții și provizii a insurgențelor. – Aceasta face, domnule profesor, ca sarcina aviației Aliate să fie considerabil ușurată; o dată eliminate aceste garnizoane aflate departe de aglomerările civile, unitățile de partizani și rezerviști pe care în acel moment îi vom chema neîntârziat sub arme, nu vor avea de luptat decât cu regimente inamice răzlețite aflate în retragere dezordonată spre Nord și Nord-Est!... - Va fi o lovitură de maestru – trebuie să o recunoaștem, domnule profesor!...

- Mda... așa se pare... așa se pare, domnule colonel! - Totuși, sper că aplicarea Acordurilor de la Geneva cu privire la prizonierii de război va fi pentru dumneavoastră literă de lege – nu?...

- Puteți fi convins de asta, domnule profesor! Respectarea legilor umanitare față de cei ce vor dori din capul locului să se predea sau care vor hotărî că nu mai are rost să continue lupta va fi pentru noi ceva ce nici măcar nu poate să încapă în discuție că se va aplica!

- Deci zilele regimului-marionetă sunt numărate...medită cu glas tare omul din fotoliu care între timp făcu o schimbare în poziția picioarelor așezate unul peste altul. – Care este stadiul construirii submarinului de la Steiul Olt* ?

- Momentan, domnule profesor, planurile au rămas pe hârtie. Dar dacă ați vedea lucirile de hotărâre ale elevilor de liceu din acea comună... putem fi convinși că submersibilul va fi gata în timp util, participând hotărâtor la luptele ce se vor da pentru eliberarea Bucureștilor!...

- Regimul are într-adevăr zilele numărate... conchise grav cineva din asistență. – Nu aș vrea să fiu în pielea celor care au servit sau măcar colaborat cu el...

* Elevii de liceu dintr-o comuna din județul Olt plănuiau în anii '50 să construiască un submarin cu ajutorul căruia o dată intrați în București pe cursul Dâmboviței, să bombardeze sediile puterii de stat comuniste.

Omul din fotoliu continua să își sprijine meditativ fruntea în palme.

- Mmda...concluzionă el într-un târziu grav, consultându-și ceasul de buzunar. – Spune-mi, domnule colonel, ce planuri există în privința capturării expeditivă a reprezentanților regimului bolșevic din țara noastră?

- Răspunsul este cât se poate de simplu, domnule profesor: având în vedere că ofensiva aeriană va fi inopinată, liderii mai-sus amintiți vor fi din capul locului privați de orice mijloc eficient de locomoție ce le-ar putea servi la salvarea propriilor piei; capturarea lor va fi deci o joacă de copii!... Presupunând însă că măcar o parte din aceștia ar reuși să treacă frontiera o dată cu trupele invadatoare în retragere, capturarea lor se va face la sfârșitul războiului, imediat după zdrobirea mașinii de război bolșevice!...

- Da, da... pare verace...

Ceilalți membri ai asistenței se aranjază mai relaxat în scaune. Discuția cu a sa turnură bună predispunea la destinderea atmosferei și crearea unui cadru mai intim. Urma de altfel cina, pe care aveau să o servească în sufrageria unde amfitrionul tocmai ridicat din fotoliu îi pofti.

- Am clarificat în seara aceasta probleme magistrale, domnilor, care vor avea un rol determinat pentru destinul patriei pe mulți ani de acum încolo. După cum ați luat act, eliberarea politică și militară a pământului străbun de plaga bolșevică este o chestiune de timp, de foarte puțin timp. Va urma rapidă reconstrucție economică și reîntoarcerea la o viață socială normală. – Dar se pune întrebarea, domnilor, în ce lumină vom apărea noi, cei aflați în jurul acestei mese – în fața trupelor Aliate eliberatoare? Nu vor plana oare asupra noastră nemeritate suspiciuni de colaboraționism, dându-le oare un avans de credibilitate celor între timp încarcerați ce vor fi eliberați de acolo precum niște eroi? Ei?...

Convivii începură să-și arunce peiviri complice, pline de subînțeles. – Nu, nu aveau ei să fie cei ce vor rămâne cu degetul în gură, lăsându-se puși în umbră de aureola celor deja încarcerați!... Le

vor diminua acest privilegiu, așa încât șansele de accedea la putere vor fi egale în patria eliberată de Cioma Bolșevică.

- Cine este pentru?...se auzi vocea plină de subînțelesuri a amfitrionului.

Nu a mai fost nevoie de unanimitatea exprimată prin ridicarea mâinilor. Aceasta se vedea în privirile comesenilor.

Gazda se îndreptă ritos spre măsuța unde se afla telefonul. Formă un număr din nu prea multe cifre și așteptă încordat ca la capătul tonului de apel ce se prelungea enervant de mult, să îi răspundă totuși cineva.

- Alo?... Bună seara!... Am de semnalat un complot contrarevoluționar al unor uneltitori antipopulari care tocmai în acest moment plănuiesc răsturnarea prin violență a regimului!... Cum?... Dacă știu în câte suntem astăzi?... Bineînțeles – 31 decembrie... Îi veți avea în vedere pentru zilele următoare?... Nu, tovarășe ofițer de serviciu – acum trebuie să acționați – contrarevoluționarii nu cunosc repaus de sfârșit de săptămână or sărbători legale!... Este necesar să acționați acum, la adresa ce v-am indicat!... Îi veți lua ca din oală, în acest moment se află toți în acel domiciliu... Vă rog!... Cine sunt eu? ... Un cetățean responsabil!... Atât!... Este suficient pentru dresarea Procesului-Verbal!... Exact!... În situații excepționale sunt necesare măsuri excepționale!... Da!... Vă rog!... Eu atât am avut de spus, bună seara!...

Amfitrionul se îndepărtă relaxat de telefon, aprinzându-și ca în treacătrabucul de la lumânarea ornamentală din sfeșnicul de pe bufet.

- Este simplu, domnilor!... Nimeni nu ne-o va putea lua înainte pentru pretinsa cunună de martir dobândită în cele câteva luni de pușcărie făcute la comuniști. Acum toți vom fi egali, vom fi cu toții eliberați din cătușe, vom intra la paritate în alegerile de după Eliberare!... A, Florica – ridică tonul spre a se adresa slujnicei aflate tocmai în bucătărie, te rog să-mi arunci câteva schimburi în valiza cea mare, plec cu domnii în noaptea de Revelion la Predeal – o să lipsesc câteva zile!...

- Prea bine, conașule! se auzi din cealaltă parte a casei.

Un timp, convivii se priviră zâmbindu-și mulțumit. În fața imobilului se auzi un vag scrâșnet de roți. Parcuse o camionetă.

- Domnii mei, a sosit vremea faptelor mari! Să ne îmbrățișăm, pentru scurtă vreme să ne luăm rămas bun și să fim pregătiți!...

Gazda purcese să deschidă ușa. Nu apucă să facă nici măcar un pas peste prag. Lumina orbitoare a unei lanterne îi luase vederea.

- Porumbelul voia să zboare din cuib – este?... Hai, hai, înapoi la colivie, să vedem cum stă cu grăunțele...

I se adresase un locotenent cu aer și chip de Robespierre.

Câțiva subofițeri irupseră în salonul luminat puternic și, cu gurile căscate și arătătoarele încă pe trăgaciul pistoalelor-mitralieră priveau la oamenii din jurul mesei ce la rândul lor se uitau zâmbitori la dâșii.

- Telefonul a fost dat chiar de aici, conchise ofițerul după ce confruntă atent numărul de pe bilețul cu cel scris în rama aparatului. – Arestați-i!

- Nu, drăguțule, nu!... Nu este nevoie!... Merg în fața dumitale singur și nesilit de nimeni!... Ba chiar aș putea spune, cu multă plăcere!... își feri mâinile unul din foștii comeseni de cătușele pe care un subofițer încerca să i le pună de mâini.

- Nu-i încătușați! hotărî ofițerul. – La mașină le punem doar apărătoarele de ochi. Dacă vreunul încearcă să fugă, trageți în plin fără somație! încheie Robespierre care după ce își făcuse un sandviș zdravăn cu salată de boeuf adăugându-i și o bucată consistentă de friptură rece, nu uită să ia după dânsul o ruladă de ciocolată pe post de desert.

La camionetă, ultimul care se urcă a fost amfitrionul, după ce mai întâi își aburcă valiza impozantă. Apoi, cu un gest grațios admise să i se pună și ochelarii de tablă, în tribulațiile brutale ale mașinii cu care pornise spre detențiunea scurtă dar izbăvitoare.

